

Joanot Martorell, *Tirant lo Blanc*, estudi preliminar i propostes de treball a cura de Jordi Galves, Barcelona, Edicions 62, 2005, 446 pp.

**Rafael Beltran
Universitat de València**

L'edició aparentment només divulgativa i escolar que Jordi Galves ha preparat com a "Nova antologia comentada per al Batxillerat", presenta el text fixat per Martí de Riquer, amb la col·laboració de Josepa Gallofré (publicat per la mateixa editorial, dins la MOLC, 1983). Galves explica, amb tot, com ha acceptat les correccions del text fixat per Hauf i Escartí, i hi assenyala els punts de divergència en una nota prèvia (p. 61). Es tracta d'una reedició de la mateixa antologia preparada per l'autor l'any 1999 per a la mateixa editorial. Només s'hi han afegit, respecte a l'edició anterior, les "Propostes de treball" (pp. 411-433). Estem davant d'una antologia, com he dit, "aparentment" escolar, però que mereix una ressenya més extensa que la que podem dedicar en aquesta publicació, perquè destaca i reeix en molts aspectes. Deixem almenys constància d'un treball molt seriós, ben curat, original (dins les convencions de les edicions escolars que no en permeten, d'excessos personalistes) i que de segur servirà molts estudiants per apropar-se novament al text clàssic, amb major profunditat i amb lectura més crítica, d'acord amb la seua maduresa vital.

La introducció general (pp. 13-40) no és un treball de tràmit, ni un resum d'altres estudis. És difícil fer-ne una monografia senzilla i clara, de l'obra martorelliana, però Galves ho aconsegueix, tot partint de la noció de "personalitat literària" per al *Tirant*, i dividint aquesta personalitat en plans, que segueixen inicialment –com declara (p. 26)– la compartimentació de Vargas Llosa: una novel·la cavalleresca, política i militar, d'ambients i de costums, sentimental i eròtica, etc. Una novel·la, al capdavant, "amb forma de mosaic" (p. 37). La bibliografia és molt completa i hi incorpora seccions de reculls de material didàctic i estudis de divulgació, més una selecció de bibliografia recent (també nova respecte a l'edició de 1999).

L'antologia la componen 46 fragments (els prescrits pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya com a lectura al Batxillerat), distribuïts en 19 grups, i cadascun dels grups va seguit per escolis explicatius. Els fragments obligatoris, tots significatius, estan ben triats. Aquesta tria no n'ha sigut, en tot cas, tasca de l'autor. Són els escolis els que demostren una lectura molt assaonada, que fa servir textos crítics clàssics (Dámaso Alosno, Vargas Llosa), obligatoris (Riquer, Hauf) i lectures més actuals (Badia, Espadaler, Pujol...), per tal de compondre, tot plegat, unes notes personals i aclaridores, que superficialment semblen només replegar i resumir idees dels altres –i hagués estat perfecte–, però que tot seguit aporten suggeriments personals, anotacions i lectures matisades i originals. Els escolis es converteixen, així, en notes de lectura alhora "clàssica" i individual. Domina la claredat i l'objectiu del lector al qual va dirigida l'obra, però el crític s'hi trobarà amb sorpreses constants, amb apreciacions arriscades, valentes, ben contrastades amb la crítica anterior i sempre amb molt de seny. Aquest escolis, frescos, directes i senzills, però alhora vertaderament cabals, rics i punyents, són tota una sorpresa al si d'un llibre que potser esperaríem més tradicional i convencional. Crec que mereixerien el desglossament i la publicació dins una monografia ("Lectures del *Tirant*", "Acotacions al *Tirant*" o, millor, com els anomena l'autor, "Escolis al *Tirant*"), tal vegada amb

altra disposició però potser amb la mateixa estructura fragmentària. L'edició es tanca amb unes útils "Propostes de treball" (pp. 421-433) i amb un igualment útil "Glossari" (pp. 435-446).

La imatge que il·lustra la portada del llibre és tot un encert (s'amplia el motiu respecte a l'edició primera de 1999). Front a la típica imatge bèl·lica, Galves ha triat la reproducció d'un quadre de Pedro Berrugute, que mostra *Federico de Montefeltro amb el seu fill Guidobaldo*, pintat aproximadament cap a la data d'escriptura del *Tirant*. El quadre és magnífic i l'han fet servir darrerament, si no recorde malament, altres edicions de novel·la històrica i d'assaig sobre el Renaixement. Tanmateix, com diu Galves, "el retrat del senyor d'Urbino i del seu fill ens apropa, d'alguna manera, amb la seva bella lluminositat, amb la seva sumptuosa elegància, a l'atmosfera i a la personalitat del llibre que llegirem. Un llibre que s'assembla força al del quadre; gros i difícil de manipular però que atrapa poderosament l'interès del lector. [...] [Montefeltro] ha acollit a casa seva un hoste honorable, un llibre, i l'acull amb cortesia, amb el refinament formal que pertoca. [...] Està absort, els llavis closos, el rostre serè. El quadre ha detingut el temps precisament en un instant molt especial, quan els ulls han començat a dibuixar un somriure. És el moment de la íntima satisfacció de la lectura" (pp. 13-14). Les paraules de Galves (n'he retallat molt) són un model per a una classe de literatura, d'història i d'història de l'art. Aquestes paraules i també les dels escolis. Llibre i quadre. Llibre i explicació. Llibre i educació. Fan falta més lectors sensibles i més mestres que expliquen amb la sensibilitat i la claredat dels bons lectors el *Tirant*. L'edició de Galves els obrirà un món.